

24. 6. 2014

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konec určování věcné příslušnosti podle ratio valoris v Čechách (i na Moravě)

Ratio valoris neboli hledisko hodnoty předmětu sporu bylo jedním z nejznámějších kritérií pro určování věcné příslušnosti. Zjednodušeně řečeno, k řešení obchodních sporů do 100.000,- Kč byly příslušné okresní soudy, řešení obchodních sporů nad 100.000,- příslušelo soudům krajským. Logika vycházela (měla vycházet) z toho, že na krajských soudech jsou zkušenější a lepší soudci, proto měli „typově složitější“ spory řešit krajsí soudci. Od Nového roku však zmíněné pravidlo (až na jednu výjimku) neplatí – v přívalu rekodifikačních novinek tato důležitá změna mediálně prakticky zapadla, proto se jí věnuje alespoň tento článek.

Rekodifikace soukromého práva s sebou přinesla i **zrušení duality soukromého práva**, tedy paralelní úpravy občanského a obchodního práva. Tyto hmotněprávní změny se logicky promítly i do OSŘ jakožto základního procesního předpisu soukromého práva.

Z OSŘ byl proto s účinností od 1. ledna 2014 vypuštěn pojem „obchodní věc“, stejně jako bylo opuštěno rozlišování mezi „obchodními závazkovými vztahy“ a závazkovými vztahy (čistě) občanskoprávními. Tam, kde bylo **obsahově** vhodné pojem „obchodní věci“ zachovat, byl tento nahrazen poněkud komplikovanějším pojmem „věci týkající se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti“. Tak je tomu např. v případě § 75b odst. 1 OSŘ, podle kterého jistota k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla navrhaným předběžným opatřením, činí 10.000,- Kč, avšak ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti činí 50.000,- Kč, nebo v případě § 89a OSŘ, který pro takto definované podnikatelské spory zachovává možnost prorogatio fori, stejně jako tomu bylo dříve u „obchodních věcí“.

Hodnota sporu již bez vlivu na věcnou příslušnost

Zcela zásadní dopad mělo ovšem zrušení duality soukromého práva (resp. jeho procesněprávní reflexe) pro určování věcné příslušnosti. **Celkem v tichosti byl totiž zcela zrušen § 9 odst. 3 písm. r) OSŘ, včetně jeho bodu 6**, ze kterého vyplývala věcná příslušnost krajských soudů pro ty „spory mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti z dalších obchodních závazkových vztahů“, ve kterých jistina peněžitého plnění převyšovala 100.000,- Kč. Vedle povahy věci (ratio causae), tj. zda šlo či nešlo o obchodní spor mezi podnikateli, byla tedy základním hlediskem určování věcné příslušnosti **hodnota sporu** (ratio valoris).

V praxi přitom většina obchodních sporů probíhala ohledně částek **vyšších než 100.000,- Kč**, což zakládalo věcnou příslušnost krajských soudů. **Od 1. ledna 2014 se ovšem v důsledku nové**

úpravy prakticky veškeré nové podnikatelské spory přesunuly na okresní soudy, které na to samozřejmě nebyly a stále nejsou personálně vybaveny. Totéž se do budoucna týká i odvolacích senátů na krajských soudech, až k nim odvolání proti prvoinstančním podnikatelským sporům „doputují“. Na druhé straně logicky ubude práce krajským soudům jakožto soudům prvoinstančním a soudům vrchním jakožto jejich odvolacím instancím.

Jak vzniklou situaci řešit?

Jde primárně o starost Ministerstva spravedlnosti a předsedů jednotlivých soudů, nicméně není od věci si zde možnosti řešení alespoň nastítnit. Nechceme-li, aby v české justice docházelo k cimrmanovskému „hromadění dělníků v dolech“ (aby se jich na okresních úrovních zase nedostávalo), lze výše naznačené kapacitní problémy lze řešit jednak **přesunutím** prvoinstančních krajských samosoudců na okresní soudy, jednak využitím stávajících krajských samosoudců též jako členů odvolacích senátů téhož soudu (obojí se ostatně již v omezené míře děje). Konečným efektem by mohlo být zrušení vrchních soudů jako takových, neboť jde víceméně o nepotřebný relikt federálního uspořádání, samozřejmě za současného zavedení věcné příslušnosti okresních soudů ve všech věcech, čímž též odpadnou spory o věcnou příslušnost.

Jedna výjimka by se našla

Ať již z určité setrvačnosti či sentimentu, přeci však občanský soudní řád ratio valoris jakožto hledisko určování věcné příslušnosti stoprocentně neopustil. Podle nového § 9 odst. 2 písm. o) OSŘ totiž krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně **ve sporech ze smluv na stavební práce, které jsou nadlimitními veřejnými zakázkami**, včetně dodávek nezbytných k provedení těchto smluv. Z hlediska celkového nápadu půjde spíše o výjimečnou agendu, hledisko ratio valoris zde však (byť poněkud skrytě) prezentuje, a to prostřednictvím odkazu na **nadlimitní** stavební veřejné zakázky.

V praxi jde přitom o odkaz dvojitý, neboť podle § 12 odst. 1 zákona č. [137/2006](#) Sb., o veřejných zakázkách, se **nadlimitní veřejnou zakázkou rozumí** veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota bez DPH „dosáhne nejméně finančního limitu stanoveného prováděcím právním předpisem pro jednotlivé kategorie zadavatelů, oblasti a druhy veřejných zakázek, případně kategorie dodávek nebo služeb“. Tímto prováděcím předpisem je nařízení vlády č. [77/2008](#) Sb., jehož aktuálně účinné znění ve svém § 2 odst. 3 stanoví, že tímto finančním limitem je v případě veřejných zakázek na stavební práce činí **částka 131.402.000,- Kč**. Odkaz na nadlimitní veřejné zakázky však lze zároveň chápat i jako ratio causae, tedy kritérium povahy věci, neboť půjde-li o nadlimitní veřejnou zakázku, budou krajské soudy příslušné i k řešení z ní vyplývajících sporů o částky nižší, než je 131.402.000,- Kč.

Závěr

Přesunutí těžiště podnikatelských sporů na okresní soudy je v zásadě možné přivítat, neboť v praxi krajské soudy v oblasti těchto sporů nepřinášely vyšší kvalitu rozhodování. Jinými slovy teze, že věci „vyznačující se vyšší typovou složitostí“ či „vyžadující užší specializaci“ budou kvalitněji řešeny na úrovni krajských soudů, se nepotvrdila, když navíc částečnou specializaci senátů lze aplikovat i na úrovni okresního soudů. **Ve finále jde vždy o osobní kvality konkrétního věc rozhodujícího soudce**, nikoliv o to, zda tento soudce fyzicky „sedí“ na okresním či krajském soudu.

MUDr. Mgr. Daniel Mališ, LL.M.,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)